

תמורה ו

המקור שממנו מקשים	הקושי	על מי מקשה	תירוץ	פסוק שממנו מתרץ	איך השני יסביר את אותו פסוק
והרי מקדיש תמימין לבדק הבית, דאמר רחמנא: נכה תעשה אותו - זה קדשי בדק הבית ותנן: המקדיש תמימין לבדק הבית, אף על פי שהוא בלא תעשה - מה שעשה עשוי	מועיל	רבא	ממקום שנתרבו בעלי מומין לגבי מזבח, נתרבו תמימין לבדק הבית		
והרי גזל, דרחמנא אמר לא תגזל , ותנן: הגזל עצים ועשאן כלים, צמר ועשאן בגדים - משלם כשעת הגזילה	מועיל	רבא	שאני התם, דאמר קרא אשר גזל - כמה שגזל	והשיב את הגזילה אשר גזל	ולאביי - האי אשר גזל מיבעי ליה - על גזילו שלו מוסיף חומש, על גזילו של אביו - אינו מוסיף חומש
והרי משכון, דרחמנא אמר לא תכא אף כיתו לעכוט עכוטו , ותנן: מחזיר את הכר בלילה ואת המחרישה ביום	מועיל	רבא	שאני התם, דאמר קרא השב תשיב	השב תשיב לו את העכוט ככא השמט	לאביי - אי לאו דאמר רחמנא השב תשיב , ה"א: איסורא עבד, אי בעי - ניהדר, ואי בעי - לא נהדר, קמ"ל
והרי פאה, דרחמנא אמר: לא תכזה פאת שאב סקוויק , ותנן: מצות פאה - להפריש מן הקמה, לא הפריש מן הקמה - יפריש מן העמרים, לא הפריש מן העמרים - יפריש מן הכרי עד שלא מירחו, מירחו - מעשרו ונותן לו, משום רבי ישמעאל אמרו: אף מפריש מן העיסה.	לא מועיל	אביי	שאני התם, דאמר קרא תעצוב תעצוב יתירא	פאת שאב... צעני וצור תעצוב וכרמק צא תעוצו ופרט כרמק צא תצקט צעני וצור תעצוב אותם	ורבא אמר לך: יש לך עזיבה אחרת שכזו, ואיזו - זה המפקיר כרמו; דתניא: המפקיר כרמו, והשכני לשחר ובצרו - חייב בפרט ועוללות בשכחה ובפאה, ופטור מן המעשר.

שאלה: אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי: והשתא דשנינן כל הני שינויי, דאביי ורבא במאי פליגי?

תשובה 1: ברבית קצוצה קמיפלגי,

ר' אלעזר	ר' יוחנן
רבית קצוצה - יוצאה בדיינין	רבית קצוצה אינה יוצאה בדיינין
רבא	אביי

דחייה: א"ל: התם בסברא פליגי? התם בקראי פליגי!

- דא"ר יצחק: מ"ט דרבי יוחנן - אמר קרא **כשק נתן ותרכית צקו וחי לא יחיה** - לחיים ניתן ולא להישבון.
- רב אחא בר אדא אמר מהכא: **ויואת מאציק אני ה'** - למורא נתתיו ולא להישבון.
- רבא אמר מהכא: **התועבות האצ עשה מות יומת גמיו כו ויהיה והוציב כו פרי' סופק גמ**, הוקשו מלוי רבית לשופכי דמים, מה שופכי דמים - לא ניתנו להישבון, אף מלוי רבית - לא ניתנו להישבון.
- ואמר רב נחמן בר יצחק: מ"ט דרבי אלעזר - דאמר קרא **וחי אחיק עמק** - אהדר ליה כי היכי דניחי עמך.

תשובה 2: ואלא במאי קמיפלגי אביי ורבא? בשינוי קונה. גירסה שנייה של התשובה: לישנא אחרינא: בהני שינויי דשנינן

נוסח אחר של הדיון הקודם או המשך לתשובה לפי הגירסה השנייה: ברבית קצוצה, לאביי - לא מהדר רבית, לרבא - מהדר רבית.

דחייה: והא אביי נמי סבר מפקינן ריבית קצוצה בדיינינן! דאמר אביי: הדין דמסיק בחבריה ארבע זוזי בריביתא, ויהביה ליה למלוה בחנותיה גלימא דשוי חמשה בארבעה, כי מפקינן מיניה - ד' מפקינן מיניה, והאי זוזא - במתנה הוא דיהב ליה. ורבא אמר: חמשה מפקינן מיניה, מ"ט - כולה בתורת ריביתא קאתי לידיה!
 מסקנה: אלא, כי קא מיפלגי אביי ורבא - בשינוי קונה.

ת"ר: **כל אשר כו מוס לא תקריכו מה ת"ל? אם בלא תשחטו - הרי כבר אמור למטה, אלא מה ת"ל לא תקריכו - כל תקדישו.**
 מכאן אמרו: המקדיש בעלי מומין לגבי מזבח, עובר משום חמשה שמות;

- משום כל תקריבו כל תקדישו
 - כל תשחטו
 - ומשום כל תזרקו
 - ומשום כל תקטירו כולו,
 - ומשום כל תקטירו מקצתו
- משום ר' יוסי בר' יהודה אמרו: אף קבלת הדם:

הבנת הברייתא: אמר מר אם כל תשחטו הרי אמור למטה. היכן אמור?

הסבר: דתניא **עורת או שכו או חולף או יבולת לא תקריכו מה ת"ל - אם כל תקדישו - הרי כבר אמור למעלה,**

כל תשחטו	כל תקריכו
אלו אשים - כולן - הקטרת הכל על המזבח	ואשה לא תתט מנח
מקצתן הקטרת מקצתן על המזבח	מנח
זריקת דמים	על המזבח
לרבות שעיר המשתלח	ז'ה'

קושי על הדרשה האחרונה: וז'ה' לרבות הוא? והתניא: אי קרבן - שומע אני אף קדשי בדק הבית שנקראו קרבן, כענין שנאמר **ונקריב את קרבן ה', ת"ל ואז פתח אהז**
נועה וזו' - הראוי לפתח אהל מועד חייבין עליו משום שוחטי חוץ, שאין ראוי לפתח אהל מועד - אין חייבין עליו משום שוחטי חוץ. אוציא אני את אלו, ולא אוציא פרת חטאת
ושעיר המשתלח, שהן ראויין לפתח אהל מועד - ת"ל ז'ה' - מי שמיוחדין לה, יצאו אלו שאין מיוחדין לה!

תירוץ: אמר רבא: התם מעניינא דקרא, **ואז פתח - לרבות, ז'ה' - להוציא. הכא דאשה - להוציא ז'ה' - לרבות.**

עוד קושי על הדרשה האחרונה: טעמא דכתב קרא **ז'ה'** הוא דלא מייתי שעיר המשתלח, הא לא רבי קרא **ז'ה'** הוה אמינא: שעיר המשתלח בעל מום - שפיר דמי? מכדי, אין הגורל קבוע אלא בדבר הראוי!

תירוץ 1: אמר רב יוסף: הא מני - חנן המצרי היא, דאמר **אפילו דם בכוס - מביא חבירו ומזווג ליה.**

דחיית התירוץ: נהי דשמעת ליה לחנן המצרי - דלא הוי דיחוי, דלא צריך הגרלה מי שמעת ליה? דילמא מייתי ומגריל!

תירוץ 2: אלא אמר רב יוסף: הא מני - ר"ש היא, דתניא: **מת אחד מהן - מביא חבירו בלא הגרלה - דברי ר"ש.**

תירוץ 3: רבא אמר: לא נצרכא - כגון שהומם בו ביום וחיללו על חבירו, ס"ד אמינא בשלמא מעיקרא לא ידענא אי האי מיקבע לשם, אבל הכא כיון דאינכר שם - לא לקי, קמ"ל.

